

Bachrens, A. Poetae Latini Minores, I, Leipzig 1879

XIV.

INCERTI DE AVGVSTI BELLO AEGYPTIACO
CARMEN.

Primis huius saeculi annis ex papyris Herculanensibus lacerum carminis latini fragmentum erutam et a Nicolao Ciampittio in voluminum Herculanensium tomo II (Neapoli 1809) editum est. huius apographo (quod C significavi) innisi sunt qui postea uersibus supplendis illustrandisque operam nauabant. inter quos commemoratione maxime dignus est I. Th. Kreyssigius, cuius dissertatio locupletissima post commentationem de C. Sallustii Crispi Historiarum fragmentis (Misenae 1835) pagg. 117—236 inserta est. sed cum scirem adseruari Oxonii in bibliotheca Bodleiana papyrorum ex Herculanensi ruderibus protractarum apographa ab Ioanne Haytero Anglo multo maiore cura instituta cumque inter ea etiam carmen nostrum haberime edocuisset Theodorus Gompertzus Vindobonensis, O. H. Coxium, Bodleianae praefectum celeberrimum, ut uersus latinos describendos mihi curaret per litteras orauit. misit uir humanissimus tabulas octo moderante Haytero olim aeri incisas tantaque cum fide exhibentes imaginem papyrorum, ut has ipsas ob oculos habere uiderem; praeterea tabulas iterum cum Hayteri schedis autographis Coxius contulit. ex hoc apographo Hayteriano (H littera notauit) ut editoris Neapolitani testimonia saepe corrigi potuerunt, ita hoc commodum

XIV. INCERTI DE AVGVSTI BELLO AEG. CARMEN. 213

cepi quod quid de supplementis a doctis propositis statuendum esset litterarum formas ductusque intente rimanti certe cognoscere plerumque licuit. neque dubium est quin quaecumque in enucleanda papyrorum scriptura praestari possint Anglus ille praestiterit.

Sed paulo fusius ducibus Hayteri tabulis papyros illas describam. litteris uncialibus perscriptae uoces singulae punctis tantum non semper inter se distinctae sunt. interpunctionis uestigia adsunt certa; aut enim in margine aut in ipsis uerbis supra certus apparent lineolae (/) nouam sententiam nouumue sententiae colon indicantes. et intra eiusdem enuntiati ambitus cum hoc appareat signum, alia deprehenduntur in transitu ad nouam carminis partem*). porro (id quod omnium maxime est memorabile) nonnullae uocales longae apicibus instructae sunt. collegi exempla haec: 22 'thalamós', 30 'ségnis', 34 'partís', 38 'instantís aciés', 39 'armís', 41 'paratú', 42 'illúc', 45 'ceruícibus', 46 'libídine', 48 'uenéni', 49 'artís', 50 'pressís', 52 'descendit', 55 'régina', 64 'paratús', 67 'cónsiliis'; aliis nonnullis locis num 'i' longam uoluerit scribere librarius, identidem disquirenti ambiguum est uisum. — euolutis uoluminibus Herculanensibus cum cartae uariis afficerentur damnis, saepissime euenit ut singulae compluresue litterae siue totae siue ex parte detererentur aut una cum papyri pannis plane perirent. iam in textu has litteras fere omnes a ceteris, quae in utroque apographo (aut solo H) indubitatae extant, characteribus inclinatis distinxi; qua ratione factum est ut eae litterae, quae quamquam laesae infractaeque tamen dubitationi nulli obnoxiae sunt ductuum reliquias accurate perpendiculari, non discernentur ab eis quae plane perierunt; qualis distinctio cum non

*) sic habes inter u. 51 et 52 signum > simileque inter u. 64 et 65, post u. 377.

Bachrens
-Cox

7

ita facile fieri potuerit, de hac re ex apparatu haurienda notitia. porro in notis criticis apographi C lectiones ita sunt adlatae, ut formae omnes Ciampittio dubiae itidem litteris redderentur inclinatis, plane ut habet editor Neapolitanus. denique punctis notavi litterarum defectus, ut quot puncta inuenies tot fere litteras intercidisse sumas; quamquam hoc non ad amussim exigendum est ob causas perspicuas. doctorum autem supplementa recepi ea quae certa sunt; quorum plurima (et sane unicuius facile obuia plerumque) Ciampittio, nonnulla Kreyssigio debentur; pauca nos adiecimus. nam summa cautione opus esse in restituendis his fragmentis, cum rerum tractatarum hic illic obscuritas tum complurium doctorum ausis misere excidentium docet exemplum, uelut ipsius R. Merkelii (in Ouidii Tristium edit. mai. p. 332), ut taceam de minorum conaminibus.

Auctorem carminis Rabirium esse Ciampittius Senecae de benef. VI 3 loco innisus, L. Varium Hayterus, Albinum Eggerus sibi persuaserunt. tutius hic quoque erit ignorantiam ingenue profiteri; et certe ego in his uersibus poetam non optimorum uatum, sed mediocrium ordini adscribendum agnosco, uiuentem illum, mea ut fert coniectura, non imperante Augusto, sed sub Caesaribus insequentibus.

I.

..... e . . . un . . . . .
 . . . xim . . . . . ael . . . tia . . . . .
 Caesaris a . . . ap . . . hariam . . . . . s

I. 1 om. C | n potest etiam m fuisse || 2 xim C: in H nil apparet; Maxim Kreyssigius, qui et caelestia suppl. || 3. Cesaris a (s a supra laesae) cum unius in initio litterae spatio H, unde c ab initio reuolsam sedem litt. a occupasse puto; in C. Cesar

. rt . . . s ille . . . . nato cum . . . . . eia por . . .
 Quem iuuenes . ra nauos erat de . . . . uncta 5
 Bella, fide dextraque potens rerumque per usum
 Callidus, adsiduos tractando in munere Martis.
 Imminet opsessis Italus iam turribus hostis
 A . . . . . sa nec defuit impetus illis

II.

..... s . . . qu 10
 . . . . . nt ipso . . . . . re
 . . . . . edunt patr . . . . . mia terris
 . . . . . ai . . . . . agis quam s . . . . . ngesta laterent

fa est | apud Kreyss., Phariam Fea supplebant | s ultima in C, non in H || 4 in initio unius litt. spatium in H, duarum in C | rt his C rt . . . s H ita ut duarum litt. umbrae appareant (iu ?); conieci Artius | nato C: ato H; oppugnato Kreyss. | cum C: um H | eia C: e . . a H ita ut per e uocabulum antecedens finiat et duae litterae mediae, quae ii speciem habent, incertae sint | portu uel portus suppl. Kreyss. || 5 iuuenes C: iuuenf. H | . ran . a . uos C (unde grandaeuos Ciampittius); in H n truncata quidem, sed ut haec sola lacunam expleat; deinde inter a et uos nulla lacuna; unde nauos restitui | de H ita ut quot litterae perierint ob scissuram papyri dubium sit: pe . C | u . eta (e laesa supra, litt. interlapsa n secundum uestigia fuit) H: . un . ta C | post hoc sex puncta habet C; uia unius litterae spatium in H; unde conieci defendere cuncta || 6 fide] f laesa in H | po . ens CH, suppl. Ciamp. | u . . . CH (in hoc et u fere tota euauit), suppl. Ciamp. || 7 Callidus] d laesa in H | adsidu . . . ctando CH (in hoc ult. d laesa); adsiduos tract. Ciamp., adsiduos ego | martis Ciamp.: . . . . s H, in C nec s apparet || 8 Imminet C, in H alterius m pars prior tantum cernitur | opsessis H: . psessi . C | Italus H ita ut litt. u certum adsit uestigium: Ital . s C | . . . tis H . . . stis C, suppl. Kreyss. || 9 sa (s laesa) H: s C | nec C: . ec H | defu . . CH (in hoc et u ex parte uidetur), suppl. Ciamp.

II. 10 et 11 om. C || 10 u pars altera abrupta || 12 patr C: pair H | t . . ris C et fere H, in quo prioris r cauda apparet; suppl. Ciamp. || 13 ai H: inter a et i punctum ponit C | magis suppl. Ciamp. | ng . sta H (ita ut n etiam u fuisse possit, g etiam c): g . sta C (om. n); si congesta Kreyss. | later . nt CH

Cum . uper . . . . lius Pelusia moenia Caesar
 . . . erat imperiis animos cohibere suorum: 15
 'Quid capitis iam capta? iacent quae . . . . .
 Subruitis ferro mea moenia? quondam er . . . ostis
 Haec mihi cum s . . . a plebes quoque . u . . . . uictrix
 Vindicat h . . . . . mulam romana tot e . . . . us . n . m

III.

. . . . . liu 20
 . . . . . im . . . . . o . . . . . u . . . . .
 . . . . . t Alexandro thalamos intrare, deorum
 Di . etiam potuisse deam uidisse . um . . . . . s

14 uper] in C u, in H p dubia; cuperet Ciamp., super Fea
 | lius] l in CH dubia; illius Kreyss. | Pelusia] a laesa in H ||
 . oenia CH, suppl. Ciamp. | post Caesar miro modo in H alterius
 uocabuli littera ultima a apparet || 15 erat C: frat H; Coeperat
 suppl. Fea | imperiis Ciamp.: im . . riis CH (in hoc r litt. pars
 inferior extat) | animos (s laesa) H: animo . C | cohi . . re CH
 (in hoc etiam r laesa), suppl. Ciamp. | su . rum C: su . . m
 (tenue r uestigium) H || 16 Q . id C: Q . d H | . apitis CH | ia .
 (a laesa) H: ia . C | . pta CH, suppl. haec Ciamp. | iacen . CH
 || 17 Subruitis C; in H r fracta | fer . . C, ferr. H | mea Ciamp.:
 . . a CH | moenia C: m . enia H | quondam C: . uon . am H
 (tenua litt. q et d uestigia) | ostis (o paululum laesa) H: ostis
 C; erat hostis con. Ciamp. || 18 mihi C, in H dubia h | s dubia
 in C, non apparet in H; socia con. Kreyss. | post quoque se-
 cunda uel tertia litt. in H u uidetur esse: nil habet C; nunc sibi
 con. Ciamp. | uictrix] x non plena in H || 19 hanc famulam
 con. Ciamp. | romana (n laesa, a certa) H: romana C | tote . . . us
 H ita ut u non plane certa sit: pote . . . C (unde potentia
 Ciamp.); fortasse tot ensibus | . . ndem C n . . m (duae litt.
 mediae incertae) H; tandem Ciamp.

III. 20 et 21 om. C || 21 i incerta || 22 t dubia in H: om. C;
 Fas et Ciamp. | al. xandro CH | . . a . . mos C, et H ita ut
 tenuia th uestigia supersint; thalamos suppl. Ciamp. | . n rare
 C . nfr . e H; intrare Ciamp. | de . rum CH, suppl. Ciamp. ||
 23 Di . (uel . .) H Di . . C; Dico Ciamp., Diram Kreyss. | po-
 tuisse H ita ut p etiam d fuisse possit: po . uisse C; doluisse
 Ciamp. | u . diss . CH | um H ita ut u non plane certa sit: m C;
 | triumphos Ciamp. tumultus Kreyss.

Actiacos, cum causa fores tu maxima belli,
 Pars etiam imperii. quae femina tanta? uirorum 25
 Quae series antiqua fuit? ni gloria mendax
 Multa uetustatis nimio concedat honoris

IV.

. . . . . an . . . . .
 Saepe ego, quae uestris curae sermonibus . . . . .
 Quas igitur segnis t . . n nunc quaerere causas 30
 Exsanguisque moras uitae libet? est mihi coniunx,
 . . . h . . . i posset Phariis subiungere regnis
 Qui statuit nostraeque mori pro nomine gentis.
 Hic igitur partis animum diductus in omnis 34
 Quid uelit, incertum est; terris quibus aut quibus undis

24 A . tiacos C, et H ita ut litt. c pars superior extet |
 . ausa H: . aus . C | . ores C . oris (i potest e fuisse) H; fores
 Ciamp. | m et xi et be desunt in CH, suppl. Ciamp. || 25 litte-
 rae inclinatae sunt Ciampittii supplementa || 26 s et f suppl.
 Ciamp. | u . . us . atis C et fere H, suppl. Ciamp. | c . . . edat
 C et fere H; suppl. Ciamp. | honoris (i longa, ut uid.) H ita ut
 s litterae pars extrema perierit: honori C

IV. 28 an H (litt. a parte priore abrupta): en C (ut e du-
 bia sit) || 29 e . . CH (sed ut in hoc litt. g uestigium adsit); ego
 suppl. Ciamp. | ue . . is CH; uestris Kreyss., ueteris Ciamp. |
 cu . . e CH, suppl. Ciamp. | . . rmonibu . H: . . rm . nibu .
 C; suppl. Ciamp., qui in fine angor adiecit || 30 Qua : CH; Quas
 Ciamp. | igitur (r infracta) H: . . gitu . C | segnis H: C
 | t . . n CH; ex quo nil extrices; puto papyri litteras delite-
 scentes utrique descriptori inluisse conicioque leti | quaerere cau-
 sas H ita ut ae litt. pars infima laesa sit: quae . . . usas C ||
 31 Exs . ngu . sque H (n litt. laesa): Ex s . . . gu . . . . C;
 corr. Kreyss. | mor . s H: mor . s C | con . nx C || 32 Parthos qui
 con. Ciamp., Parthos si Kreyss.; et hoc in spatium quadrat |
 posset H litt. t parte superiore infracta: posset C | . iariis C
 . tariis H; Phariis suppl. Ciamp. | reg . is C; in H n paululum
 laesa || 33 s . . . uit C: s . . nmit H (nisi quod prior n etiam u
 fuisse potest); statuit suppl. Ciamp., latet aliud | nos . . . eque
 CH (sed litt. r in hoc uestigium, q infra laesa) || 34 Hic H ita ut
 litt. ic pars inferior abrupta sit): H . . C | igi . . . (r litt. pars extat)
 H: . gi . . C; igitur Ciamp., ego olim agilem conieci | animum

V.

..... etumque ..... m quo noxia turba coiret
 Praeberetque suae spectacula tristia mortis.
 Qualis ad instantis acies cum tela parantur,
 Signa, tubae, classesque simul terrestribus armis,
 Est facies ea uisa loci, cum saeua coirent 40
 Instrumenta necis uario congesta paratu:
 Undique sic illuc campo deforme coactum
 Omne uagabatur leti genus, omne timoris.

VI.

..... acet ..... ferro tu .. is .. le uen .....
 Aut pendente suis ceruicibus aspide mollem 45
 Labitur in somnum trahiturque libidine mortis.
 Perculit adflatu breuis hunc sine morsibus anguis,

Ciamp.] ... mu . CH | didu . . . s (s laesa in H, dubia in C),
suppl. Ciamp. | omnis *Ciamp.*] om . is C et fere H (litt. o pars
 extat) || 35 . uid CH | terr . s H; terr . s C

V. 36 . . . . etumque (*ultima* u *pars reliqua*) H: . . . . tumqu.
 G Delectumque *Ciamp.* | locum *Kreyss.*, forum *Ciamp.* | quo
 noxia (n et o litt. *pars interior laesa*) habet *Hayteri tabula aeri*
impressa; uo n om. *Hayteri apographon*; q . . . . xia C | turba
 C; t litt. *pars superior laesa in H* | co . ret CH || 37 tr . . tia
 CH (*in hoc litterae i pars superior extat*) || 38 tela C; t *superna*
uirgula non apparet in H | parantur *Hayteri tab. aeri impr.*:
 pa . . ntur *Hayteri apogr. et C* || 39 terrestribus] ibus, i *infra*
abrupta, extat in Hayteri tabula, desideratur in eiusdem apogr.
 et C || 40 t *ultima extat in Hayteri tab., non in apogr. et C* || 41
 u . . rio (u *paululum laesa*) H: u . . rio C || 42 Und . que CH
 | campo H certe (e et m *paululum laesae*): . . mp . C | co . c . um
 H co . . . um C, *suppl. Ciamp.*

VI. 44 Hic *add. Ciamp.* | acet *clare* H: . a . . C; *suppleas*
 iacet | incumbens *add. Ciamp.* | . erro (r *alt. supra abrupta*) H,
 . erro C; ferro *Ciamp.* | tu . . is (u *laesa*) *punctis inclusum* H:
 tu . . t C; *unde tumet Ciamp.* | . . le H, i . . le C | uen . . . . CH;
 ille ueneno *Ciamp.* || 45 pendente (e *ult. fere tota abscissa*) . . is
 H: pen . . te . . is C || 46 Labitur in (a *paululum laesa*) H:
 . abitu . . C | mortis (t *paululum infra laesa*) H: mor . . C ||
 47 Perculit (u *certa, sed laesa*) H: Pere . . . C | ad in CH *ab-*
scissae | breuis (u *paululum laesa*) H: br . uis C | anguis (g *pars*
superior obscura) H: an C

Volnere seu tenui pars inlita parua ueneni
 Ocius interemît; laqueis pars cogitur artis
 Intersaeptam animam pressis effundere uenis; 50
 Immersisque freto clausurunt guttura fauces.
 Has inter strages solio descendit et inter

VII.

At . . . . alia . ne . . . . . a . . . te
 Sic illi inter se misero sermone fruuntur.
 Haec regina gerit. procul hanc occulta uidebat 55
 Atropos inridens inter diuersa uagantem
 Consilia interitus, quam iam qua fata manerent.

48 Volnere (o *certa, sed fracta*) H: . olnere C | seu (e *laesa*)
 H | t . nui CH | inl . ta C | ueneni (n *prior laesa*) H: u . . eni C
 || 49 Ocius (us *certae, sed laesae*) H: Oci . . C | interem . t CH |
 pars (r *laesa*) H: pa . s C | cogi . ur H: cogi . ur C || 50 In .
ersaeptam . am (er *supra infractae*) H: In . *ersaeptam* C | animam
 (an *paululum infra abscissae*) H animam C | 51 I . mersisque
 CH | f . eto H: . . . . o C; freto *Ciamp.* | in uerbis guttura fauces
 in CH *claris perspicuisque habes librarii uitium; fortasse gut-*
tura fluctus || 52 H *abscissa in CH* | inter (t *infra laesa*) H:
 int . r C | strages (t *fere tota abrupta*) H: strages C | et (e *infra*
laesa) H: . t C

VII. 53 At (t *pars superior euanida*) H: A . C; *suppleas*
 Atque | alia (*prioris a extrema cauda seruata*) H alia C | ne |
suppleas incipiens uel *similia* | in fine a . . te non habet C || 54
 in . . r (r *pars inferior extat*) H in . . r C, *suppl. Ciamp.* | se *clare*
 H: se C | misero, mise *laesae in H*: misero C | . e . m . n . .
 ruuntur H . . m . n . . ruuntur C, *suppl. Ciamp.* || 55 hanc (h
 et ne *certae, sed laesae*) H: ha . . C | occulta (e *certaine, sed pars*
superior abrupta) H: o . . . . a C | uidebat C: ui . ebat (a *pau-*
lulum laesa) H || 56 inrid . ns (i *prior et n alt. laesa*) H in
 rid . n C | . . ter (te *certae, sed ualde infra detrita*) H . . . . r C
 | diuersa C: diuers . H | uagantem (u et g *paululum laesae, sed*
certae) H; nil *praeter* m C || 57 interitus (r *fere euanida, us pau-*
lulum laesae) H: in te . itu . C | quam . am C (unde quam iam
Ciamp.; in H qu . . am *certe legitur, medicarum litt. apparent*
uestigia, a pars extrema, tum siue m siue potius n, denique aut
t aut i; coneci quantam | oua H ita ut o diffracta et infra umbra
lineolae appareat; unde qua (= qua uia) rescripsi; nil habet C;
sua cont. Ciamp. | fata (t *infra laesa*) H: . . . a C | man . rent C

Ter fuerat reuocata dies: cum parte senatus
 Et patriae comitante suae cum milite Caesar
 Gentis Alexandri ca . . en . ad moenia uenit 60
 Signaque constituit. sic omnes terror in artum

VIII.

. . . . rere . . . . m portarum claustra nec urbem
 Opsidione tamen nec corpora inoenibus a . . ent
 Castraque pro muris atque arma pedestria ponunt.
 Hos inter coetus talisque ad bella paratus 65
 Vtraque sollemnis iterum reuocauerat orbis:
 Consiliis nox apta ducum, lux aptior armis.

58 d . es H: . . es C | parte se . atus H: pa . . . . . atus C ||
 59 comitante (c clara, sed infra abrupta; t prioris pars summa
 perspicua) H: . omi . ante C | milite H: mili . . C || 60 Gentis (ti
 certae, sed infra abruptae) H: Gen . . s C | alexa . . ri (r supra
 abrupta) H alexan . . i C, suppl. Ciamp. | car . en . H ita ut r (?)
 dimidia pars inferior extet et n laesa sit, c . . . en . C; cupiens
 Ciamp. cingens Kreyss. | ad C: ad H ita ut a maior pars non
 appareat | m . en . . C: . . en . . H (minimum litterae m uestigium
 adest) | uenit C: uenis H nro errore || 61 constituit, t prima
 laesa in H | omnes H: omn . . C | terror H ita ut e litt. pars
 summa appareat: . . rror C

VIII. 62 rere C; in H prioris re uestigia tenuia, alterius r
 pars inferior adest; Obterere con. Ciamp. | tum littera m pau-
 lulum laesa certa in H, in C non adparet | portarum H ita ut
 ta ualde infractae sint: por . . u . C | c . austrae H: . . austr. C
 | nec (n paululum laesa) H: . e . C || 63 n . c (n paululum laesa)
 H n . c C, suppl. Ciamp. | a . . ent (t supra laesa) H: a . . nt
 C; arcent Ciamp.; si de priore uersu plane constaret, conicerem
 audent || 64 atque C: at . ue H ita ut litt. q cauda appareat ||
 65 Hos C; in H litt. s infra laesa | talisque Ciamp.: . alisque CH
 || 66 iterum, i infra laesa in H.

XV.

INCERTI LAVS PISONIS.

Carmen, quod ulgo Panegyricus in Pisonem audit, primus emisit Ioannes Sichardus in Ouidii operum editione, quae duobus uoluminibus Basileae prodiit a. 1527, hisce usus in praefatione uerbis: 'ne uero sine corollario aliquo ad te ueniret, adiecimus uulgatis omnium editionibus ex uetustissimis codicibus, quibus sumus ex bibliotheca Laurissana usi, fragmenta quaedam Ouidii ex libris opinor Epigrammaton, sic enim a Prisciano citantur, atque elegantissimum carmen incerti quidem auctoris, sed quod extra controuersiam sit uetustissimi alicuius: siquidem ad Pisonem id est scriptum, eum opinor, ad quem et Horatii ars poetica extat; quod quamuis ab Ouidii dictione nonnihil abhorreat, et in uetusto codice falso erat Maroni ascriptum, iudicauimus tamen dignum, ut inter Ouidiana locum sortiretur atque hoc demum pacto ab interitu uindicaretur.' ex his Sichardi uerbis dubium esse nequit quin ille monasterii S. Nazarii Laurissae codicem aliquem adhibuerit. qui codex cum hodie perierit, eius uice editio Sichardiana nobis in usum uocanda est. extat carmen uoluminis alterius fol. 546—549; uersibus lacunosus corruptisque asteriscos praeposuit editor, crucis signo uarias aliquot lectiones notauit. scripturas a Webero diligentissime excerptas S siglo usus attuli.